ĢENERĀLADVOKĀTES JULIANAS KOKOTES [*JULIANE KOKOTT*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2015. gada 21. maijā[1]

Lieta C-166/14

MedEval – Qualitäts-, Leistungs- und Struktur-Evaluierung im Gesundheitswesen GmbH
pret
Bundesvergabeamt

(Verwaltungsgerichtshof (Austrija) **lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)**

Publiskie iepirkumi — Direktīvas 89/665/EEK un 2007/66/EK — Pārskatīšanas procedūra — Efektīva tiesību aizsardzība — Zaudējumu atlīdzība — Izslēgšanas termiņi

I – **Ievads**

1. Vai Savienības tiesībām atbilst tas, ka uzņēmums, kurš uzskata, ka ir cietis kaitējumu tāpēc, ka, iespējams, publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības ir piešķirtas nelikumīgi, pēc sešiem mēnešiem vairs nevar pret līgumslēdzēju iestādi izvirzīt zaudējumu atlīdzināšanas prasījumus pat tad, ja šajā termiņā tas vēl nav zinājis par noslēgto līgumu un tādējādi arī par tam nodarīto iespējamo kaitējumu? Tāds būtībā ir jautājums, uz kuru Tiesai jāatbild saistībā ar šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu.

2. Šī jautājuma pamatā ir publiskā iepirkuma līgums, kura slēgšanas tiesības tikušas piešķirtas attiecībā uz sabiedrības veselības jomu Austrijā. Līgumslēdzēja iestāde bez iepriekšēja paziņojuma, izmantojot "tiešo piešķiršanu" (ko dēvē arī par "tiešu slēgšanu"), noslēdza līgumu par konkrētu pakalpojumu sniegšanu veselības aprūpes nozarē. Trešā persona, kas par šo notikumu uzzināja tikai pēc tam, tagad lūdz zaudējumu atlīdzību, kas gan tai tika liegta, jo ir beidzies Austrijā piemērojamais stingrais sešu mēnešu izslēgšanas termiņš, kurā tiek pārbaudīta līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas lēmumu likumība.

3. Šajā lietā, ņemot vērā Savienības tiesībās paredzētos efektivitātes un līdzvērtības principus, ir jānoskaidro, vai tāds stingrs un īss izslēgšanas termiņš attiecībā uz pārskatīšanas pieteikumiem, ar kuriem tiek izvirzīti zaudējumu atlīdzināšanas prasījumi, ir saderīgs ar Direktīvu 89/665/EEK[2] (turpmāk tekstā – "Pārskatīšanas procedūras direktīva"), kas grozīta ar Direktīvu 2007/66/EK[3]. Šajā

1 — Oriģinālvaloda – vācu.

2 — Padomes 1989. gada 21. decembra Direktīva 89/665/EEK par to normatīvo un administratīvo aktu koordinēšanu, kuri attiecas uz izskatīšanas procedūru piemērošanu, piešķirot piegādes un uzņēmuma līgumus valsts vajadzībām (OV L 395, 33. lpp.).

3 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 11. decembra Direktīva 2007/66/EK, ar ko Padomes Direktīvas 89/665/EEK un 92/13/EEK groza attiecībā uz pārskatīšanas procedūru efektivitātes uzlabošanu valsts līgumu piešķiršanas jomā (OV L 335, 31. lpp.). Papildu grozījumiem, kas izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 26. februāra Direktīvas 2014/23/ES par koncesijas līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu (OV L 94, 1. lpp.) 46. pantu, šajā lietā nav nozīmes.

ziņā ir jāmeklē atbilstošs līdzsvars starp konfliktējošajām tiesiskās noteiktības un efektīvas tiesību aizsardzības interesēm publisko iepirkumu jomā. Izskatot atsevišķus šīs problemātikas aspektus, es varēšu izmantot savus agrākos secinājumus lietās *Pressetext Nachrichtenagentur*[4] un *Uniplex (UK)*[5], kā arī dažus jaunākos Tiesas spriedumus.

II – **Atbilstošās tiesību normas**

A – *Savienības tiesības*

4. Šajā tiesvedībā atbilstošās Savienības tiesību normas ir ietvertas Pārskatīšanas procedūras direktīvā, kas grozīta ar Direktīvu 2007/66.

5. Pārskatīšanas procedūras direktīvas 1. panta 1. punkta trešās daļas teksts ir šāds:

"Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka attiecībā uz līgumiem, uz ko attiecas Direktīva 2004/18/EK [6], līgumslēdzēju iestāžu lēmumus var efektīvi un, jo īpaši, iespējami ātri pārskatīt saskaņā ar šīs direktīvas 2. līdz 2.f pantā izklāstītajiem nosacījumiem, pamatojoties uz to, ka ar šādiem lēmumiem ir pārkāpti Kopienas tiesību akti publiskā iepirkuma jomā vai attiecīgās valsts noteikumi, ar ko transponē minētos tiesību aktus."

6. Pārskatīšanas procedūras direktīvas 2. pantā ir runa par prasībām attiecībā uz pārskatīšanas procedūrām, un tajā ir noteikts:

"1. Dalībvalstis nodrošina to, ka pasākumos attiecībā uz 1. pantā paredzētajām pārskatīšanas procedūrām ir noteikts pilnvarojums:

[..]

b) vai nu atcelt nelikumīgi pieņemtus lēmumus, vai nodrošināt to atcelšanu [..];

c) atlīdzināt zaudējumus personām, kam ar pārkāpumu nodarīts kaitējums.

[..]

6. Dalībvalstis var noteikt, ka gadījumos, kad zaudējumu atlīdzināšanu prasa, pamatojoties uz to, ka lēmums ir pieņemts nelikumīgi, struktūrai, kurai ir vajadzīgās pilnvaras, vispirms ir jāatceļ apstrīdētais lēmums.

[..]"

4 — C-454/06, EU:C:2008:167.

5 — C-406/08, EU:C:2009:676.

6 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīva 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru (OV L 134, 114. lpp., un labojumi – OV L 351, 44. lpp.).

7. Pārskatīšanas procedūras direktīvas 2.d pantā (“Spēkā neesamība”) ir noteikts:

“1. Dalībvalstis nodrošina, ka visos turpmāk norādītajos gadījumos līgumu par spēkā neesošu atzīst no līgumslēdzējas iestādes neatkarīga pārskatīšanas struktūra vai ka tā spēkā neesamība ir šādas pārskatīšanas struktūras lēmuma iznākums:

a) līgumslēdzēja iestāde ir līguma slēgšanas tiesības piešķīrusi bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*, un tas nav bijis atļauts saskaņā ar Direktīvu 2004/18/EK;

[..].”

8. Pārskatīšanas procedūras direktīvas 2.f pantā (“Termiņi”) ir paredzēts:

“1. Dalībvalstis var noteikt, ka pārskatīšanas pieprasījums atbilstīgi 2.d panta 1. punktam ir jāiesniedz:

[..]

b) un jebkurā gadījumā, pirms ir pagājuši vismaz seši mēneši no nākamās dienas pēc dienas, kad ir noslēgts līgums.

(2) Visos pārējos gadījumos [..] termiņus pārskatīšanas pieprasījumu iesniegšanai nosaka attiecīgās valsts tiesību aktos [..].”

B – *Valsts tiesības*

9. Austrijas *Bundesvergabegesetz* 2006[7] [Federālajā iepirkuma līgumu likumā] (turpmāk tekstā – “*BVergG* 2006”) ir ietverti iepriekš minētās Pārskatīšanas procedūras direktīvas normas transponējoši noteikumi. Redakcijā, kas piemērojama šajā lietā[8], bija paredzēta konstatēšanas procedūra, kas norisinās *Bundesvergabeamt* [Federālajā iepirkumu birojā].

10. BVergG 2006 331. pantā šajā ziņā ir noteikts:

“1. Uzņēmējs, kurš bijis ieinteresēts noslēgt līgumu, kas ietilpst šī federālā likuma piemērošanas jomā, ciktāl apgalvotā prettiesiskuma dēļ viņam ir radies vai var rasties kaitējums, var prasīt, lai tiktu konstatēts, ka:

[..]

2) līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras veikšana bez iepriekšēja paziņojuma [..] ir bijusi prettiesiska [..]

[..].”

11. BVergG 2006 332. pants attiecas uz konstatēšanas pieteikumu pieņemamību. Tā 3. punktā ir paredzēts:

“Pieteikumi saskaņā ar 331. panta 1. punkta [2.] [..] apakšpunktu ir jāiesniedz sešu mēnešu laikā no dienas, kas seko dienai, kad līguma slēgšanas tiesības tikušas piešķirtas. [..]

7 — *Bundesgesetz über die Vergabe von Aufträgen* (*Bundesvergabegesetz* 2006 – *BVergG* 2006), *BGBl.* I, Nr. 17/2006.

8 — *BGBl.* I, Nr. 15/2010.

[..]”

12. Atbilstoši *BVergG* 2006 334. panta 2. punktam *Bundesvergabeamt* pēc tam, kad ir konstatēts, ka līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūra tikusi nelikumīgi veikta bez iepriekšēja paziņojuma, līgums principā ir jāatzīst par spēkā neesošu.

13. BVergG 2006 341. pantā ir ietverti procesuālie noteikumi attiecībā uz zaudējumu atlīdzināšanas prasījumiem. Tā 2. punktā ir noteikts:

“Prasība par zaudējumu atlīdzību ir pieļaujama tikai tad, ja pirms tam kompetentā publisko iepirkumu kontroles iestāde ir konstatējusi, ka

[..]

2) līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras veikšana bez iepriekšēja paziņojuma [..] bijusi prettiesiska [..]

[..].”

III – **Fakti un prejudiciālais jautājums**

14. Šīs tiesvedības pamatā ir strīds starp *MedEval – Qualitäts-, Leistungs- und Struktur-Evaluierung im Gesundheitswesen GmbH* (turpmāk tekstā – “*MedEval*”) un *Hauptverband der österreichischen Sozialversicherungsträger* [Austrijas sociālās apdrošināšanas iestāžu apvienību] (turpmāk tekstā – “*Hauptverband*”). Pēdējā minētā ir visu sociālās apdrošināšanas fondu jumta organizācija Austrijā un publisko tiesību subjekts.

15. 2010. gada 10. augustā apvienība ar *Pharmazeutischen Gehaltskasse* [Austrijas Farmaceitu algu fondu], arī publisko tiesību subjektu, kura kompetencē tostarp ietilpst norēķināšanās aptieku interesēs par medikamentu receptēm ar atsevišķām apdrošināšanas iestādēm, bez iepriekšēja paziņojuma noslēdza līgumu par pacientu drošības palielināšanas projekta (“e-Medikation”) īstenošanu.

16. MedEval skatījumā tā ir nepieļaujama tiešā piešķiršana. Tāpēc 2011. gada 1. martā *MedEval* lūdza Austrijas *Bundesvergabeamt* atbilstoši *BVergG* 2006 331. panta 1. punkta 2. apakšpunktam konstatēt *Hauptverband* rīcības nelikumību.

17. Bundesvergabeamt noraidīja pieteikumu ar 2011. gada 11. maija lēmumu, jo tas netika iesniegts *BVergG* 2006 332. panta 3. punktā noteiktajā sešu mēnešu laikā no līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas dienas, t.i., šajā gadījumā – no līguma noslēgšanas dienas.

18. Kā norāda *Verwaltungsgerichtshof* [Augstākā administratīvā tiesa], kas ir izskatījusi strīdu līdz šim brīdim, atbilstoši Austrijas tiesībām termiņš, kurā jāuzsāk uz iepirkumu attiecināma konstatācijas procedūra, sākas neatkarīgi no tā, vai pieteikuma iesniedzējs ir zinājis par noslēgto līgumu. Tā kā iepirkuma tiesību pārkāpuma norādīšana šajā procedūrā ir ne tikai līguma spēkā neesamības atzīšanas, bet arī prasības par zaudējumu atlīdzību celšanas priekšnoteikums, šajā aspektā *Verwaltungsgerichtshof* ir šaubas par attiecīgā termiņa atbilstību Savienības tiesībām.

19. Šādos apstākļos *Verwaltungsgerichtshof* ar 2014. gada 25. marta rīkojumu, kas Tiesā saņemts 2014. gada 8. aprīlī, nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai Savienības tiesības – it īpaši vispārīgie līdzvērtības un efektivitātes principi, kā arī Direktīva 89/665/EEK redakcijā, kas izriet no Direktīvas 2007/66/EK, ir jāinterpretē tādējādi, ka tām ir pretrunā tāda valsts juridiskā situācija, saskaņā ar kuru pieteikums par publiskā iepirkuma tiesību pārkāpuma konstatēšanu jāiesniedz sešu mēnešu laikā pēc līguma noslēgšanas, ja publiskā iepirkuma tiesību pārkāpuma konstatēšana ir ne tikai līguma atzīšanas par spēkā neesošu, bet arī zaudējumu atlīdzināšanas prasījumu izvirzīšanas priekšnoteikums?"

20. Prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā Tiesā rakstveida apsvērumus sniedza *MedEval*, *Hauptverband*, Austrijas valdība, Itālijas valdība un Eiropas Komisija. 2014. gada 22. aprīļa tiesas sēdē piedalījās *MedEval*, Austrijas valdība un Komisija.

IV – **Juridiskais vērtējums**

21. Uzdodot savu jautājumu, *Verwaltungsgerichtshof* būtībā vēlas zināt, vai ar Savienības tiesībām ir saderīgs tāds valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru pārskatīšanas procedūra līgumslēdzējas iestādes lēmumu nelikumības konstatēšanai var tikt ierosināta tikai sešu mēnešu noilguma termiņā pat tad, ja nelikumības konstatēšana tiek prasīta tikai tāpēc, kas tas ir zaudējumu atlīdzināšanas prasījuma izvirzīšanas priekšnoteikums.

22. Šī jautājuma pamatā ir īpašais aizsardzības režīms publisko iepirkumu jomā Austrijā, kas posmā *pēc* līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas paredz procedūru, kurā sākotnēji tiek konstatēta tikai līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas nelikumība. Tāds konstatējums vēlāk ir ne tikai priekšnoteikums eventuālai līgumslēdzējas iestādes noslēgtā līguma atzīšanai par spēkā neesošu, bet arī zaudējumu atlīdzībai, ko prasa tāda trešā persona kā *MedEval*.

23. Kā jāsecina no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, *Verwaltungsgerichtshof* šajā gadījumā vēlas vienīgi noskaidrot minētā sešu mēnešu noilguma termiņa pieļaujamību saistībā ar *zaudējumu atlīdzības prasījumu īstenošanu*, ja tos izvirza personas, kas uzskata, ka tām līguma slēgšanas tiesību piešķiršana ir nodarījusi kaitējumu. Turpretim tas, no kādiem termiņiem ir atkarīga tādu konstatēšanas pieteikuma iesniegšana, kas vērsti uz *līgumu atzīšanu par spēkā neesošiem*, nav tiesvedības priekšmets.

24. Lai sniegtu atbildi uz prejudiciālo jautājumu, vispirms būtu jāaplūko Pārskatīšanas procedūras direktīva (par to tūlīt skat. A nodaļu) un pēc tam Savienības tiesībās paredzētie efektivitātes un līdzvērtības principi (par to turpmāk tekstā skat. B nodaļu). Tāda termiņus paredzoša tiesiskā regulējuma kā Austrijas tiesiskais regulējums saderībai ir nepieciešams, lai tas atbilstu ne tikai Pārskatīšanas procedūras direktīvas burtam, bet arī tās garam, kura būtība izpaužas efektivitātes un līdzvērtības principu ievērošanā. Ja direktīva nodrošina dalībvalstīm rīcības brīvību attiecībā uz transponēšanu, dalībvalstīm tā ir jāizmanto, ņemot vērā minētos principus.

A – *Par Pārskatīšanas procedūras direktīvu*

25. Indivīdu tiesiskā aizsardzība pret līgumslēdzējas iestādes lēmumiem par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu ir precizēta Pārskatīšanas procedūras direktīvā [9]. Saskaņā ar šo direktīvu dalībvalstīs ir jābūt atbilstošām procedūrām, kas ļauj pārskatīt līgumslēdzējas iestādes piešķirtās līguma slēgšanas tiesības (tā dēvētā pārskatīšanas procedūra). Atbilstoši direktīvas 2. panta 1. punktam tādām pārskatīšanas procedūrām ir tostarp jāļauj atcelt nelikumīgi pieņemtos lēmumus (b) apakšpunkts), kā arī personām, kurām nodarīts kaitējums, piešķirt zaudējumu atlīdzību (c) apakšpunkts).

26. Ja Pārskatīšanas procedūras direktīvas sākotnējā redakcijā tiešs regulējums par to, kādā termiņā ir jāuzsāk pārskatīšanas procedūra, vēl nebija ietverts, tad tagad direktīvas 2.f pantā ir ietverta konkrēta norma par termiņiem. Tādējādi atbilstoši 2.f panta 1. punkta b) apakšpunktam dalībvalstis var noteikt absolūtu (vismaz) sešu mēnešu izslēgšanas termiņu, kas sākas nākamajā dienā pēc līguma noslēgšanas.

27. Tomēr šis izslēgšanas termiņš, kas ir skaidrs jau no normas teksta vien, attiecas tikai uz pārbaudes procedūrām "atbilstīgi [Pārskatīšanas procedūras direktīvas] 2.d panta 1. punktam", tātad tādām procedūrām, kurās ir jānoskaidro līgumslēdzējas iestādes noslēgtā līguma spēkā neesamība.

28. Pretēji Austrijas argumentiem Pārskatīšanas procedūras direktīvas 2.f panta 1. punktā paredzētā iespēja noteikt sešu mēnešu izslēgšanas termiņu tādējādi tieši neattiecas uz zaudējumu atlīdzības prasījumu izvirzīšanu. Uz minētajiem prasījumiem drīzāk attiecas Pārskatīšanas procedūras direktīvas 2.f panta 2. punkts, saskaņā ar kuru "visos pārējos gadījumos" pārskatīšanas pieprasījumu termiņu nosaka valsts tiesību aktos. Komisija to ir pareizi norādījusi.

29. Līdzās minētajam Pārskatīšanas procedūras direktīvas 2.f panta tekstam šo secinājumu pamato arī mērķi, kuru dēļ Pārskatīšanas procedūras direktīva savulaik tika grozīta. Proti, kā jāsecina no Direktīvas 2007/66 preambulas 13. apsvēruma, nelikumīgi tieši noslēgtie līgumi parasti būtu jāuzskata par spēkā neesošiem. Turklāt Savienības likumdevējs norāda uz Tiesas judikatūru, saskaņā ar kuru tāda līguma slēgšanas tiesību piešķiršana ir jāuzskata par visbūtiskāko tiesību aktu pārkāpumu publiskā iepirkuma jomā [10], taču tajā pašā laikā Direktīvas 2007/66 preambulas 25. apsvērumā piebilst, ka tiesiskās noteiktības labad esot jāparedz "noilguma termiņi" to pārskatīšanas procedūru uzsākšanai, kurās ir jākonstatē līgumu spēkā neesamība. Šāds konteksts ir sešu mēnešu izslēgšanas termiņa regulējumam Pārskatīšanas procedūras direktīvas 2.f panta 1. punktā.

30. Šajā lietā aplūkotās zaudējumu atlīdzības prasījumu izvirzīšanas sekas parasti nebūt nav līguma slēgšanas tiesību nelikumīgas piešķiršanas rezultātā noslēgtā līguma atzīšana pa spēkā neesošu [11]. Tādēļ intereses pārskatīšanas procedūrās, kas ir vērstas uz zaudējumu atlīdzību, atšķiras no interesēm pārskatīšanas procedūrās, kurās ir jāatzīst par spēkā neesošiem jau noslēgti līgumi. Vajadzība pēc tiesiskās noteiktības procedūrās, kurās tiek izskatīts vienīgi zaudējumu atlīdzības jautājums, ir mazāka nekā procedūrās, kurās tiek apšaubīta līgumu spēkā esamība [12].

9 — Tas attiecas uz būvdarbu, piegādes un pakalpojumu līgumiem. Skat. turklāt Padomes 1992. gada 25. februāra Direktīvu 92/13/EEK, ar ko koordinē normatīvos un administratīvos aktus par to, kā piemēro Kopienas noteikumus par līgumu piešķiršanas procedūrām, ko piemēro subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un telekomunikāciju nozarē (OV L 76, 14. lpp.).

10 — Skat. sprieduma *Stadt Halle* un *RPL Lochau* (C-26/03, EU:C:2005:5) 37. punktu, kura vācu valodas redakcijā ir runa par "einem ganz beträchtlichen Verstoß [..] gegen das Gemeinschaftsrecht über das öffentliche Auftragswesen". Šī sprieduma franču vai attiecīgi angļu valodas redakcijā izmantotais formulējums ir šāds: "la violation la plus importante du droit communautaire en matière de marchés publics" vai attiecīgi "the most serious breach of Community law in the field of public procurement".

11 — Skat. Pārskatīšanas procedūras direktīvas 2. panta 7. punktu, saskaņā ar kuru pārskatīšanas lēmumu ietekmi uz līgumu, kas noslēgts pēc tā slēgšanas tiesību piešķiršanas, nosaka attiecīgo valstu tiesību aktos, izņemot 2.d–2.f pantā paredzētos gadījumus.

12 — Skat. šo secinājumu 39. un 40. punktu, kā arī 165. punktu manos secinājumos lietā *Pressetext Nachrichtenagentur* (C-454/06, EU:C:2008:167) un 33. un 34. punktu manos secinājumos lietā *Uniplex* (*UK*) (C-406/08, EU:C:2009:676).

31. Šo īpašo interešu ņemšana vērā zaudējumu atlīdzības procedūrās ir dalībvalstu uzdevums. Atbilstoši Pārskatīšanas procedūras direktīvas 2.f panta 2. punktam dalībvalstīm atbilstoši savai procesuālajai autonomijai ir jānosaka termiņi, kādos ieinteresētajām personām būtu jālūdz tiesiskā aizsardzība, lai varētu tikt izvirzīti zaudējumu atlīdzības prasījumi saistībā ar, iespējams, nelikumīgi piešķirtajām līguma slēgšanas tiesībām [13].

B – *Par līdzvērtības un efektivitātes principiem*

32. Atbilstoši Tiesas pastāvīgajai judikatūrai, ja nepastāv Savienības tiesību noteikumi attiecīgajā jomā, dalībvalstīm ir jānosaka procesuālā kārtība, kurai ir jānodrošina indivīdiem Savienības tiesībās piešķirtās tiesības. Taču šīs procedūras nedrīkst būt nelabvēlīgākas par procedūrām, kurās tiek aplūkotas līdzīgas valsts tiesībām pakļautas situācijas (ekvivalences vai līdzvērtības princips), un tajās tiesību īstenošana nedrīkst padarīt praktiski neiespējamu vai ārkārtīgi sarežģītu no Savienības tiesību sistēmas izrietošo tiesību izmantošanu (efektivitātes princips) [14].

33. Ja ir runa par personām, kuras uzskata, ka līgumslēdzējas iestādes lēmumi tām ir nodarījuši kaitējumu, procedūra, kas paredzēta Savienības tiesību aktos šīm personām piešķirto tiesību aizsardzībai, it īpaši nedrīkst negatīvi ietekmēt Pārskatīšanas procedūras direktīvas lietderīgo iedarbību [15].

1) Efektivitātes princips

34. Attiecībā uz *efektivitātes principu* rodas jautājums, vai tāds izslēgšanas termiņš kā Austrijā atbilstoši *BVergG* 2006 332. panta 3. punktam spēkā esošais sešu mēnešu termiņš ieinteresētajai personai nepadara praktiski neiespējamu vai ārkārtīgi sarežģītu tās Pārskatīšanas procedūras direktīvas 2. panta 1. punkta c) apakšpunktā paredzēto tiesību uz zaudējumu atlīdzību izmantošanu.

35. Principā pieņemamu izslēgšanas termiņu noteikšana atbilstoši Tiesas judikatūrai nerada šaubas, jo ar tādiem termiņiem tiek īstenotas tiesiskās noteiktības pamatintereses [16]. Pati tiesiskās noteiktības ideja ir izklāstīta arī Pārskatīšanas procedūras direktīvas 1. panta 1. punkta trešajā daļā, saskaņā ar kuru lēmumi par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu ir jāpārskata "jo īpaši, iespējami ātri". Vienlaikus šajā normā tomēr tiek prasīta līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas "efektīva" pārskatīšana, tātad līdzās tiesiskās noteiktības interesēm tiek uzsvērta arī prasība nodrošināt efektīvu tiesību aizsardzību (šajā ziņā skat. arī Pamattiesību hartas 47. pantu).

36. Novērtējot izslēgšanas termiņu pieņemamību, pārskatīšanas procedūrā publisko iepirkumu jomā ir jāņem vērā abi aspekti – tiesiskā noteiktība un efektīva tiesību aizsardzība. Turklāt attiecīgā tiesiskās aizsardzības līdzekļa veids un tiesiskās sekas, kā arī attiecīgās ieinteresēto personu tiesības un intereses ir jāņem vērā pienācīgi [17].

37. Tāpēc šajā gadījumā rodas jautājums, vai apsvērumi, kuri saistībā ar līgumu spēkā esamības pārbaudi prasa īpaši stingru un īsu izslēgšanas termiņu, tāpat var tikt attiecināti uz prasībām par zaudējumu atlīdzību.

13 — Skat. spriedumus *Universale-Bau* u.c. (C-470/99, EU:C:2002:746, 71. punkts) un *Uniplex* (*UK*) (C-406/08, EU:C:2010:45, 26. punkts).

14 — Skat. spriedumus *Rewe* (33/76, EU:C:1976:188, 5. punkts), *Peterbroeck* (C-312/93, EU:C:1995:437, 12. punkts), *van der Weerd* u.c. (no C-222/05 līdzC-225/05, EU:C:2007:318, 28. punkts) un *Gruber* (C-570/13, EU:C:2015:231, 37. punkts).

15 — Skat. spriedumus *Universale-Bau* u.c. (C-470/99, EU:C:2002:746, 72. punkts), *Uniplex* (*UK*) (C-406/08, EU:C:2010:45, 27. punkts) un *eVigilo* (C-538/13, EU:C:2015:166, 40. punkts).

16 — Skat. spriedumus *Rewe* (33/76, EU:C:1976:188, 5. punkts), *Aprile* (C-228/96, EU:C:1998:544, 19. punkts) un *Bulicke* (C-246/09, EU:C:2010:418, 36. punkts), kā arī īpaši par Pārskatīšanas procedūras direktīvu spriedumus *Universale-Bau* u.c. (C-470/99, EU:C:2002:746, 76. punkts), *Santex* (C-327/00, EU:C:2003:109, 52. punkts), *Lämmerzahl* (C-241/06, EU:C:2007:597, 50. un 51. punkts) un *eVigilo* (C-538/13, EU:C:2015:166, 51. punkts).

17 — Skat. 161. punktu manos secinājumos lietā *Pressetext Nachrichtenagentur* (C-454/06, EU:C:2008:167).

38. Manā skatījumā tas tā nav. Proti, kā jau ir norādīts, intereses abos gadījumos ir atšķirīgas.

39. Līgumslēdzēju iestādi un tās līgumslēdzēju vieno skaidra un aizsargājama vajadzība pēc tiesiskās noteiktības attiecībā uz to noslēgto līgumu. Ja šis līgums pēc kāda laika tiek atzīts par spēkā neesošu, tam ir īpaši nopietnas un radikālas tiesiskās sekas. Tieši tāpēc līgumu spēkā neesamības atzīšanai domāto tiesiskās aizsardzības līdzekļu (*primārie tiesību aizsardzības līdzekļi*) noteikšana ar ierobežojumiem ir attaisnota. Tādēļ tādā tiesvedībā absolūta sešu mēnešu izslēgšanas termiņa noteikšana, kas tiek atļauta ar Pārskatīšanas procedūras direktīvas 2.f panta 1. punktu, ir pieņemama, un šis termiņš var sākties neatkarīgi no tā, vai ieinteresētā persona zina par iespējamo iepirkuma tiesību pārkāpumu [18].

40. Savukārt tie tiesiskās aizsardzības līdzekļi, ar kuriem tiek prasīta zaudējumu atlīdzība (*sekundārie tiesību aizsardzības līdzekļi*), principā neietekmē jau noslēgto līgumu spēkā esamību. Gaidāmo zaudējumu atlīdzināšanas prasījumu dēļ līgumslēdzēju intereses tiek apdraudētas nesalīdzināmi mazāk nekā līguma atcelšanas gadījumā. To papildina fakts, ka tiesiskās noteiktības un tiesību aizsardzības apsvērumu izlīdzināšana pārskatīšanas procedūrā, kurā tiek piešķirta zaudējumu atlīdzība, nevar notikt tāpat kā pārskatīšanas procedūrā, kurā ir jākonstatē līgumu spēkā neesamība. Tieši pretēji, procedūrā, kurā tiek prasīta zaudējumu atlīdzība, efektīvas tiesību aizsardzības vajadzībām ir jāpievērš daudz lielāka nozīme un nebūtu pamatoti uz tādiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem attiecināmos noteikumus noteikt tikpat stingrus kā līgumu apstrīdēšanas gadījumā [19].

41. Nevar piekrist šajā jautājumā izklāstītajam Austrijas argumentam, ka arī trešo personu zaudējumu atlīdzināšanas prasījumi valsts iestādēm rada nepieļaujamu tiesisko nenoteiktību, jo tādi prasījumi pret tām "parasti esot saistīti ar valsts pārvaldes normām" un budžeta līdzekļu iespējas esot ierobežotas. Tieši pretēji, pašu līgumslēdzēju iestāžu rokās ir *a priori* nepieļaut varbūtējos zaudējumu atlīdzināšanas prasījumus, stingri ievērojot publiskā iepirkuma tiesību aktus.

42. Tas pats ir secināms par Austrijas un Itālijas norādi uz Pārskatīšanas procedūras direktīvas 2. panta 6. punktu. Proti, ar šo normu dalībvalstis tiek pilnvarotas noteikt divpakāpju sistēmu, kurā uz lēmuma par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu nelikumību balstītu prasījumu par zaudējumu atlīdzību izvirzīšana ir saistīta ar šī paša lēmuma iepriekšēju "atcelšanu". Taču no šīs sasaistes iespējamības nekādā ziņā neizriet, ka *izslēgšanas termiņiem* attiecībā uz pieteikumiem konstatēt līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas lēmuma nelikumību, īpaši ņemot vērā prasījumus atlīdzināt zaudējumus, būtu jābūt noteiktiem tāpat attiecībā uz pieteikumiem, kuros ir prasīta jau noslēgtu līgumu spēkā neesamības atzīšana.

43. Drīzāk valsts tiesību aktos attiecībā uz pārskatīšanas pieteikumiem atbilstoši efektivitātes principam ir jānosaka varbūtēji izslēgšanas termiņi saistībā ar zaudējumu atlīdzināšanas prasījumu izvirzīšanu. Tiem nebūt nav jābūt garākiem par termiņiem, kas noteikti attiecībā uz līgumu spēkā neesamības atzīšanu. Daudz svarīgāks ir tādu termiņu sākuma datums – efektīvas zaudējumu atlīdzināšanas prasījumu izvirzīšanas priekšnoteikums ir tas, ka termiņiem pamatā esošās procedūras uzsākšanai, lai pārskatītu iespējamos iepirkuma tiesību pārkāpumus, ar kuriem ir saistīti zaudējumu atlīdzināšanas prasījumi, jāsākas tikai tajā brīdī, kad ieinteresēta persona ir uzzinājusi par attiecīgo pārkāpumu vai tai būtu bijis jāuzzina par šo pārkāpumu [20], piemēram, saņemot paziņojumu atbilstoši Direktīvas 2004/18 35. panta 4. punktam.

18 — Skat. 162. punktu manos secinājumos lietā *Pressetext Nachrichtenagentur* (C-454/06, EU:C:2008:167) un 33. punktu manos secinājumos lietā *Uniplex* (*UK*) (C-406/08, EU:C:2009:676).

19 — Skat. 163.–167. punktu manos secinājumos lietā *Pressetext Nachrichtenagentur* (C-454/06, EU:C:2008:167) un 34. punktu manos secinājumos lietā *Uniplex* (*UK*) (C-406/08, EU:C:2009:676). Šī primāro un sekundāro tiesību aizsardzības līdzekļu nošķiršana ir atspoguļota arī Tiesas judikatūrā, piemēram, spriedumā *Idrodinamica Spurgo Velox* u.c. (C-161/13, EU:C:2014:307, 45. un 46. punkts).

20 — Skat. spriedumus *Universale-Bau* u.c. (C-470/99, EU:C:2002:746, 78. lpp.), *Uniplex* (*UK*) (C-406/08, EU:C:2010:45, 32. punkts), *Idrodinamica Spurgo Velox* u.c. (C-161/13, EU:C:2014:307, 37. punkts) un *eVigilo* (C-538/13, EU:C:2015:166, 52. punkts).

44. Komisija pareizi apgalvo, ka tieši tad, kad tiek pārmesta nelikumīga tieša piešķiršana, esot jāpieņem, ka nelabvēlīgā situācijā esošajām ieinteresētajām personām varētu būt sarežģīti iegūt informāciju par līguma noslēgšanu. Ja ikvienas pārskatīšanas uzsākšanā kā termiņa sākums tiktu ņemts vērā vienīgi līguma noslēgšanas datums, līgumslēdzēja iestāde nebūtu pakļauta ne līguma atcelšanas, ne zaudējumu atlīdzināšanas prasījumu izvirzīšanas riskam, ja vien tā līguma noslēgšanu pietiekami ilgi turētu slepenībā. Taču tas neatbilstot Pārskatīšanas procedūras direktīvas mērķim sniegt ieinteresētajām personām efektīvu līdzekli pret nelikumīgu tiešo piešķiršanu [21].

45. Tāpēc kopumā efektivitātes princips nepieļauj valsts tiesisko regulējumu, atbilstoši kuram pieteikums par iepirkuma tiesību pārkāpuma konstatēšanu ir jāiesniedz sešu mēnešu laikā no līguma noslēgšanas, ja šis konstatējums tiek prasīts tikai tāpēc, lai pēc tam varētu celt prasību par zaudējumu atlīdzību. Tieši pretēji, izslēgšanas termiņš attiecībā uz konstatēšanas pieteikumu, kurā tiek izvirzīts zaudējumu atlīdzināšanas prasījums, nedrīkst sākties, pirms persona, kurai nodarīts kaitējums, ir uzzinājusi vai tai būtu bijis jāuzzina par apgalvoto iepirkuma tiesību pārkāpumu.

46. Iesniedzējtiesas uzdevums ir pārbaudīt, vai un kad šajā gadījumā *MedEval* par to uzzināja vai tai tas būtu bijis jāuzzina.

2) Līdzvērtības princips

47. Visbeidzot, vēl tikai pilnības labad īsumā ir jānoskaidro, vai strīdā aplūkotais Austrijas tiesiskais regulējums nav pretrunā arī līdzvērtības principam.

48. Sasakaņā ar *Verwaltungsgerichtshof* norādīto Austrijā zaudējumu atlīdzināšanas prasījumi atbilstoši vispārīgajiem civiltiesību noteikumiem parasti noilgst pēc trim gadiem no brīža, kad ir kļuvis zināms par kaitējumu un kaitējuma izdarītāju. Līdz ar to *BVergG* 2006 noteikto procesuālo kārtību zaudējumu atlīdzināšanas prasījumu izvirzīšanai saistībā ar iepirkuma tiesību pārkāpumiem *prima facie* šķiet pamatoti uzskatīt par mazāk labvēlīgu – un tāpēc par līdzvērtības pārkāpumu –, jo saskaņā ar šo likumu tiesiskā aizsardzība ir jālūdz absolūtā sešu mēnešu izslēgšanas termiņā pēc līguma noslēgšanas.

49. Tomēr citādi ir tad, ja tiek apsvērtas ar tādu tiesisko aizsardzību saistītās īpatnības, kas izriet no iepirkuma tiesībām. Proti, kā jau ir norādīts, Pārskatīšanas procedūras direktīvas 1. panta 1. punkta trešajā daļā ir tieši uzsvērts "iespējami ātras" līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas lēmumu pārskatīšanas aspekts. Tiesiskā noteiktība ir jānodrošina, cik vien ātri iespējams. Tādēļ nav nekādu šaubu, ka uz pārskatīšanas pieteikumiem publisko iepirkumu jomā – arī uz tādiem, kuri iesniegti zaudējumu atlīdzināšanai, – atbilstoši vispārīgajām valsts tiesību normām attiecas īsāki termiņi nekā uz pieteikumiem par zaudējumu atlīdzināšanas prasījumu izvirzīšanu [22].

50. Līdz ar to līdzvērtības princips pieļauj, ka konstatēšanas pieteikumiem, ar kuriem iepirkuma tiesību pārkāpumu dēļ tiek izvirzīti zaudējumu atlīdzināšanas prasījumi, tiek noteikts īpašs izslēgšanas termiņš, pat ja vispārējais noilguma termiņš, kas paredzēts valsts tiesībās attiecībā uz zaudējumu atlīdzināšanas prasījumiem, ir garāks.

21 — Skat. Pārskatīšanas procedūras direktīvas preambulas 6. apsvērumu, saskaņā ar kuru dalībvalstīm ir jānodrošina atbilstošas procedūras, kas ļautu atcelt nelikumīgi pieņemtus lēmumus un atlīdzināt personām pārkāpuma dēļ nodarīto kaitējumu.

22 — Skat. 157. punktu manos secinājumos lietā *Pressetext Nachrichtenagentur* (C-454/06, EU:C:2008:167).

V – **Secinājumi**

51. Tāpēc, ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz Austrijas *Verwaltungsgerichtshof* lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbildēt šādi:

Direktīvas 89/665/EEK 2.f panta 2. punkts, ņemot vērā efektivitātes principu, ir jāinterpretē tādējādi, ka:

— tas nepieļauj valsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru pieteikums konstatēt iepirkuma tiesību pārkāpumu ir jāiesniedz sešu mēnešu izslēgšanas termiņā pēc līguma noslēgšanas, ja šī konstatēšana ir vienīgi zaudējumu atlīdzināšanas prasījuma izvirzīšanas priekšnoteikums, un ka

— tāda konstatēšanas pieteikuma iesniegšanas termiņš, ar kuru tiek izvirzīts zaudējumu atlīdzināšanas prasījums, nedrīkst sākties, pirms ieinteresētā persona ir uzzinājusi vai tai būtu bijis jāuzzina par apgalvoto iepirkuma tiesību pārkāpumu.